

Prof. Dr. Nuray EKŞİ
Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi
Devletler Özel Hukuku Anabilim Dalı Başkanı

**4686 SAYILI
MİLLETLERARASI TAHKİM KANUNU'NA
İLİŞKİN YARGITAY KARARLARI**

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ..... v

İÇİNDEKİLER.....vii

KISALTMALAR..... xv

1. 23.12.1993 tarihli sözleşmenin “anlaşmazlıklar” başlıklı 45. maddesinde, anlaşmazlıkların çözümünde sözleşme hükümlerinin ve Türk mevzuatının esas alınacağına kararlaştırılması; hakem kurulunun 26.10.2001 tarihli ilk toplantısında, sözleşmede yabancılik unsuru bulunması sebebiyle 4686 sayılı Kanunun dördüncü bölümünde düzenlenen yargılama usulünün uygulanmasına karar verilmesi; 4686 sayılı Kanun, sözleşme tarihinde yürürlükte olmadığından, bu Kanunun dördüncü bölümünün uygulanmaması; 4686 sayılı Milletlerarası Tahkim Kanununun, ancak yürürlüğe girdiği tarihten sonra yapılan sözleşmeler yönünden, şartları varsa, uygulanması; 23.12.1993 tarihli sözleşmeye ilişkin hakem kararına karşı 4686 sayılı Kanuna istinaden iptal davasının açılmaması 1
2. tahkimde tarafların iradesinin esas olması; tarafların 6.12.1987 günlü sözleşmelerinin 80. ve 67/I. maddelerinde iradî tahkim seçiminin yapılması ve o tarihteki mevzuat uyarınca anlaşmazlıkların çözümünün kararlaştırılması; sonradan yürürlüğe giren Milletlerarası Tahkim Kanununda, Kanunun yürürlüğe girdiği tarih hakkında ayrı ve özel bir hüküm bulunmadığından, Kanunun 5.7.2001 tarihinden sonraki uyuşmazlıklar hakkında uygulanması; daha önce var olan ve devam eden uyuşmazlıklarda ise, tarafların serbest iradeleri ile o tarihteki mevzuatı seçtiklerinin kabul edilmesi; HUMK'a tabi olarak verilen hakem kararının hukuka uygunluğunun temyiz yoluyla denetlenmesi..... 3

3. taraflar arasında 6.12.1987 tarihinde yapılan sözleşmenin 67. maddesiyle tahkim yolunun seçilmesi; sözleşmenin yapıldığı tarihten sonra yürürlüğe giren Milletlerarası Tahkim Kanununda bir geçiş hükmü bulunmadığından bu Kanunun 5.7.2001 tarihinden sonraki tarihi taşıyan uyuşmazlıklar hakkında uygulanması; daha önce var olan ve devam eden uyuşmazlıklarda ise HUMK'un uygulanması; mahkeme tarafından verilen hakem tayinine ilişkin kararın HUMK'un 520. maddesi yerine, 4686 sayılı Kanunun 7. maddesine göre değerlendirilmesinin temyiz sebebi olması 7
4. Milletlerarası Tahkim Kanununun uygulama alanının yabancılık unsuru taşıyan uyuşmazlıklarla sınırlı olması; davalı anonim şirketin %99 hissesinin İngiltere-Virgin Adaları'nda mukim Ottoman Oil Ltd. şirketine ait olması ve bu şirketin davalı şirkete iştirak payı olarak 58.000 USD göndermesi sebebiyle 4686 sayılı Kanunun 2. maddesinde aranılan yabancılık unsurunun gerçekleşmiş bulunması; 4686 sayılı Kanuna göre verilen hakem kararlarına karşı asliye hukuk mahkemesinde iptal davasının açılması; 4686 sayılı Kanunda hakem kararlarına karşı iptal davası dışında başka bir kanun yolunun öngörülmemiş olması; iptal davası sonucunda verilen asliye hukuk mahkemesi kararına karşı temyiz ve karar düzeltme yolunun açık olması; davacı ve davalı vekillerinin temyiz isteminin, hakem kararına karşı olması sebebiyle 4686 sayılı Milletlerarası Tahkim Kanununun 15. maddesi gereğince taraf vekillerinin temyiz istemlerinin reddedilmesi 8
5. Tarsus-Gaziantep (TAG) otoyolunun yapımı ve bir yıl süreyle bakımıyla ilgili 19.3.1987 tarihli, Bağlantı Yolları Yapımıyla ilgili 16.3.1994 tarihli sözleşmelerden doğan ve Karayolları Genel Müdürlüğüne karşı açılan davada hakemlerce HUMK'un uygulanması; 19.3.1987 tarihli sözleşmenin 67.1. maddesinde, uyuşmazlığın tahkim yoluyla çözümlenmesi, 80. maddesinde de, "bu sözleşmenin uzatılan süre sonuna kadar Türkiye Cumhuriyeti Hükümetinin geçerli kanunlarına uygun olarak yürütülmesi" kararlaştırıldığından hakemlerce tahkim yargılamasının HUMK hükümlerine göre yapılması; 4686 sayılı Tahkim Kanununun yürürlüğünden önceki bir tarihte sözleşmeler imzalanmış bulunduğundan 4686 sayılı Kanunun uygulanamaması 11

6. taraflar arasında düzenlenen iki adet zaman esaslı gemi tahsisi sözleşmesinin süresinden önce ve haksız olarak feshedildiği iddiası ile tahkim davası açılması; taraflarca Türk hukukunun uygulanması kararlaştırılmasına rağmen hakem heyetinin TTK'nın 20. maddesi kapsamında geçerli bir feshin olup olmadığını değerlendirmemesi ve bu suretle Türk hukukunu uygulamaması; Türk hukukunu uygulamayan hakemlerin yetki aşımında bulunması ve kamu düzenine aykırı olarak karar vermesi; hakem kararının 4686 sayılı Milletlerarası Tahkim Kanununun 15. maddesi uyarınca iptalinin talep edilmesi; mahkemelerin görevi, temyiz dahil, yargılamanın her aşamasında dikkate alınacağından, mahkemece görevsizlik kararı verilerek, dosyanın görevli Denizcilik İhtisas Mahkemesine gönderilmesine karar verilmemiş olması sebebiyle kararın, görevsizlik kararı verilmek üzere bozulması; 4686 sayılı Milletlerarası Tahkim Kanununun 15. maddesinde, hakem kararının iptalinin asliye hukuk mahkemesinden istenilebileceği belirtilmiş ise de Denizcilik İhtisas Mahkemesinin de uyuşmazlığın niteliğine göre görevli olması..... 17
7. American Arbitral Association Commercial Arbitration Tribunal (AAACAT) tarafından verilen yabancı hakem kararının iptali için 4.4.2003 tarihinde İzmir Beşinci Asliye Ticaret Mahkemesinde dava açılması; iptal davası açıldıktan sonra 20.6.2003 tarihinde Aliğa Asliye Hukuk Mahkemesinden yabancı hakem kararının tenfizinin talep edilmesi; iptal davası ile tenfiz davasının birleştirilmesi talebinin tenfiz davasında davacı olan tarafça yapılması; yabancı hakem kararının tenfizi ile bu kararın iptali davalarının ayrı ayrı mahkemelerde açılması halinde dava dosyalarının birleştirilip birleştirilemeyeceği meselesi; davaların birleştirilebilmesi için, ikinci davanın açıldığı mahkeme önünde ilk itiraz olarak birleştirmenin talep edilmesi; ilk itiraz olarak ileri sürülmemişse mahkemenin davalar arasında bağlantı olsa da birleştirmeye karar verememesi..... 20
8. Tarım ve Köy İşleri Bakanlığı ile Du-Çe Müh. İnş. Tur. ve Yat. Tic. A.Ş. arasında imzalanan 2.12.1993 tarihli sözleşmenin uygulanmasından doğan uyuşmazlık nedeniyle ICC kurallarına göre seçilerek oluşturulan hakem heyetince verilen karara karşı Tarım ve Köy İşleri Bakanlığınca iptâl davası açılması; mahkemece

iptâl davasının kabulüne dair verilen kararın davalı vekilince temyiz edilmesi; hakemlerce oluşturulan karara karşı HUMK'un 516 ve devamı maddelerindeki hükümler uyarınca temyiz yoluna mı gidileceği, yoksa 4686 sayılı Milletlerarası Tahkim Kanunu uyarınca iptâl davası mı açılacağı hususunun öncelikle çözümlenmesi; taraflar arasındaki sözleşmenin "ihtilâfların halli" başlıklı 67. maddesinde, hakemlerin Türk yasalarına tâbi olduklarının kararlaştırılması; bu kuraldan anlaşılması gerekenin sözleşme tarihinde mevcut olan Türk yasaları olması; sözleşmenin yapıldığı tarihte taraf iradelerinin kabul ettiği ve düzenlemesi HUMK'un 516-526 maddeleri arasında bulunan hükümlerin uygulanması; sonradan yürürlüğe giren Milletlerarası Tahkim Kanununda, Kanunun yürürlüğe girdiği tarih hakkında ayrı ve özel bir hüküm bulunmadığından, Kanunun 5.7.2001 tarihinden sonraki uyumsuzluklar hakkında uygulanması, daha önce var olan ve devam eden uyumsuzluklarda ise tarafların serbest iradeleri ile bu tarihteki mevzuat seçtiklerinin kabul edilmesi 22

9. Davacı ASAT Antalya Su ve Atıksu İdaresi ile davalı tasfiye halinde ANTSU Antalya Su İşletmeleri Anonim Şirketi arasındaki sözleşmenin uygulanmasından doğan uyumsuzlukta hakem heyetince verilen karara karşı ASAT vekilince iptal davası açılması; hakem kurulunun, HUMK'u uygulaması gerekirken 4686 sayılı Kanunu uygulandığı gerekçesiyle açılan iptal davasının mahkemece reddedilmesi; red kararına karşı davacı ASAT vekilince temyiz yoluna başvurulması; taraflar arasındaki sözleşmenin Milletlerarası Tahkim Kanununun yürürlüğünden önce imzalanmış olması sebebiyle hakem kararına karşı HUMK hükümlerine göre temyiz yoluna mı gidileceği yoksa Milletlerarası Tahkim Kanununa göre iptal davası mı açılacağı sorununun öncelikle çözümlenmesi; 4686 sayılı Kanundan önce var olan ve devam eden ihtilâfların tarafların serbest iradeleriyle seçtikleri o tarihteki mevzuat hükümlerine göre çözümleneceğinin açık bulunmasına göre hakem kararlarının 1086 sayılı Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu'nun ortaya koyduğu yöntemle göre temyizi edilmesi; temyiz yolunu kullanmasına olanak tanımadan davanın, uygulama yeri bulunmayan 4686 sayılı Kanun hükümlerine göre iptal davası olarak

- nitelenip, işin esasına girilmesinin usul ve yasaya aykırı olması; mahkemece, hakem kurulu kararının HUMK'un 532. maddesi gereğince taraflara usulünce tebliğinin sağlanması ve temyiz edildiği takdirde inceleme için Özel Daireye gönderilmesi 26
10. 28.11.1997 tarihinde asıl ve sonradan düzenlenen protokoller gereğince İstanbul Olimpiyat Stadı İnşaatı Yapım işinden doğan uyuşmazlıkla ilgili olarak verilen hakem kararının iptali için dava açılması; mahkemece, hakem kararının iptali için kanunda aranan şartların gerçekleşmediği gerekçesiyle davanın reddedilmesi; kararın, Olimpiyat Kurulu tarafından temyiz edilmesi; taraf vekillerince imzalanan protokolde uyuşmazlığın 4686 sayılı Milletlerarası Tahkim Kanunu hükümleri çerçevesinde çözümlenmesinin kabul edilmesi, protokolü imzalayan kişilerin bilahare yetkilendirilerek protokole icazet verilmiş bulunması; davada, tahsili talep edilmeyen ve yapıldığı da ileri sürülmeyen ikinci skorboard bedeli ile kuzey bölgesinin kazı ve tesviye işleri bedeline hükmedilmesi, yani talep edilmeyen bir konuda karar verilmesi; 4686 sayılı Milletlerarası Tahkim Kanunu'nun 15/1(e) maddesinde, hakem veya hakem kurulunun tahkim anlaşması dışında bir konuda karar verdiği veya istemin tamamı hakkında karar vermediği ya da yetkisini aştığı durumlarda iptal sebebinin oluştuğunun kabul edilmesi; talep edilmeyen bir konuda karar verilmesi halinde hakemlerin yetkisini aşmış sayılması; hakem kararının talep edilmeyen bir konuya ilişkin olması nedeniyle 4686 sayılı Kanunun 15/1(e) maddesindeki iptal sebebinin oluştuğu kabul edilerek hakem kararının iptaline karar verilmesi gerekirken mahkemece bu husus üzerinde durulmadan iptal davasının reddedilmesi 43
11. kilinizi mercimek alımı için sözleşmesinden doğan uyuşmazlıkla ilgili yabancı hakem kararının tenfizi davasında tahkim anlaşmasının geçersiz olduğu iddiasının ileri sürülmesi; Milletlerarası Tahkim Kanununun 4. maddesinin ikinci fıkrasının "tahkim anlaşması yazılı şekilde yapılır" hükmünü içermesi; BK'nın 388/3. maddesi "hususî bir salahiyeti haiz olmadıkça vekil, dava ikame edemez, sulh olamaz, tahkim edemez" hükmü karşısında tahkim şartını içeren sözleşmeyi imzalayan dava dışı Sema Doğan'ın

- tahkim sözleşmesi yapmaya yetkili olmaması; vekilin, tahkim anlaşması yapma yetkisinin olmaması sebebiyle tahkim anlaşmasının geçersiz olması 46
12. 6.5.2002 tarihinde noterde düzenlenen 20528 ve 20529 nolu iki adet arsa payı karşılığı inşaat yapımı ve gayrimenkul satış vaadi sözleşmelerinden doğan uyuşmazlığın tahkim yolu ile çözümlenmesi; sözleşmenin feshi koşulları oluşmadığından davayı oyçokluğuyla reddeden hakem heyeti kararına karşı HUMK hükümlerine istinaden temyiz yoluna gidilmesi; asıl sözleşmenin geçersizliğinin tahkim şartını ortadan kaldırmayacağına dair kuralın kamu düzenini ilgilendiren hallerde uygulanamaması; her iki sözleşmede, sözleşmenin fesih şartlarının oluşup oluşmadığını inceleme yetkisi hakemlere verildiğinden hakemlerin sözleşmenin feshine karar verme yetkilerinin mevcut olduğunun kabul edilmesi; 4686 sayılı Milletlerarası Tahkim Kanununun 4/son maddesinde yer alan “tahkim anlaşmasına karşı, asıl sözleşmenin geçerli olmadığı veya tahkim anlaşmasının henüz doğmamış olan bir uyuşmazlığa ilişkin olduğu itirazında bulunulamaz” hükmünün asıl sözleşmenin geçersizliğinin, tahkim şartını geçersiz kılıp kılmayacağının ayrı ayrı değerlendirilmesi gerektiği konusundaki görüşleri teyit etmesi 48
13. taraflar arasındaki sözleşmenin 23.9.2005 tarihinde yani Milletlerarası Tahkim Kanunu'nun yürürlüğe girmesinden sonra imzalanması sebebiyle 4686 sayılı Kanunun uygulanması; bu kanuna göre yapılan yargılama sonunda verilen kararların temyiz edilememesi ve Kanunun 15. maddesi uyarınca iptal davasına konu edilmesi; milletlerarası tahkime ilişkin bir konuda uyuşmazlığın tahkimde görülüp görülemeyeceği, tahkim sözleşmesinin geçerli olup olmadığı konularında karar verme yetkisinin hakemlere ait olması; bu aşamada tahkim anlaşmasının geçerli olup olmadığının incelenmesi hususunda mahkemenin görevli olmaması; mahkemece, tahkim anlaşmasının geçerliliğinin hakem kararının iptali davasında değerlendirilebilmesi 53
14. hakemlerce verilen karara karşı HUMK'un 516 ve devamı maddelerindeki hükümler uyarınca temyiz yoluna gidileceği yoksa 4686 sayılı Milletlerarası Tahkim Kanunu uyarınca iptal davası mı açılacağı hususunun açıklığa

- kavuşturulması; 4686 sayılı Kanununun 5.7.2001 tarihinde yayımlanarak yürürlüğe girmesi sebebiyle 2.12.1993 tarihinde yapılan sözleşmeden doğan uyuşmazlıklarda uygulanamaması; 4686 sayılı Kanunda geçiş hükmüne yer verilmemiş olması; hakem heyetinin görev belgesinde 4686 sayılı Kanuna tabi bir tahkim olduğunun belirtilmesi; görev belgesinin, tahkim anlaşmasında değişiklik yapan yeni bir sözleşme veya yeni bir tahkim şartı olarak kabul edilememesi; 4686 sayılı Kanununun, 5.7.2001 tarihinden sonraki uyuşmazlıklar hakkında uygulanması, daha önce var olan ve devam eden uyuşmazlıklarda ise tarafların serbest iradeleriyle HUMK'ü seçtiklerinin kabul edilmesi; 4686 sayılı Kanunun uygulanmadığı durumlarda bu kanuna istinaden hakem kararının iptali davasının açılmaması; 4686 sayılı Kanundan önce var olan ve devam eden uyuşmazlıklara ilişkin hakem kararlarına karşı HUMK'a göre temyiz yoluna başvurulması 58
15. Davacı İstanbul Olimpiyat Oyunları Hazırlık ve Düzenleme Kurulu ile davalılar Tekfen A.Ş., Vinci Construction Grands Projects ve Eiffage International arasındaki uyuşmazlığın çözümüne ilişkin olarak 4686 sayılı Milletlerarası Tahkim Kanunu uyarınca verilen hakem kararının iptali istemi ile İstanbul 9. Asliye Ticaret Mahkemesinde açılan davada, mahkemece, iptal isteminin reddine karar verilmesi; karara karşı temyiz yoluna başvurulması; Yargıtay tarafından, hakem heyetinin, talep edilmeyen bir konuda karar vermesi ve yetkisini aşması sebebiyle hakem kararının kısmen iptal edilmesi gerektiğine hükmedilmesi; iptal kararı üzerine hakemlerce yeniden yapılacak yargılamada kesinleşen hususların ayıklanıp bu kısımlar yönünden tahsil kararı verilebilmesi; alacak kalemlerinin birbirine girmesi ve hakem kararının tefrik olunamaması halinde gerektiğinde hakemlerce yeniden bilirkişi incelemesi yaptırılabilmesi; hakemlerce, kazanılmış haklar nazara alınarak yeniden karar verilebilmesi 70
16. 4686 sayılı Milletlerarası Tahkim Kanunu uyarınca verilen hakem kararının iptali için açılan davada görevli ve yetkili mahkemenin belirlenmesi; bir yerdeki birden fazla asliye hukuk mahkemesi arasındaki ilişkinin iş bölümü ilişkisi olması; 4686 sayılı Kanunda, iptâl davalarına o yerdeki kıdemli hukuk hakiminin bakacağına dair hüküm olmaması; dosyanın, davanın açıldığı Ankara 24. As-

liye Hukuk Mahkemesi'nde yürütölüp sonuçlandırılması gerekirken kıdemli asliye hukuk hakiminin görev yaptığı 17. Asliye Hukuk Mahkemesi'ne devri ve o mahkemede sonuçlandırılmasının kamu düzenine aykırı olması ve göreve ilişkin bu hususun re'sen göz önünde tutulması..... 73

EKLER

- Ek 1. 4686 SAYILI MİLLETLERARASI TAHKİM KANUNU 75
- Ek 2. 4686 SAYILI MİLLETLERARASI TAHKİM
KANUNUNUN GEREKÇESİ97